

Alakalaryň şasy

Category: Geň-taňsy wakalar, Kitapcy
написано kitapcy | 26 января, 2025
Alakalaryň şasy ALAKALARYŇ ŞASY

«Jokjokyjydaky» syçanlaryň şasy ýadyňyzdamy? Täçli haýwanlar bolan sugun şa... gurbaga şa ertekiden ertekä geçip gelýär. Ýone welin ýyrtyjylaryň durmuşyndaky demokratiýa ýa-da anarhiýa güýçliniň tebigy hukugyna esaslanan diýip hasap edýärler. Olaryň az sanly görnüşlerinde bolsa bal arysynyň şasyna meňzeş nesil yzarlaýan çäksiz hökümdarlyk bolýar.

«Alakalaryň şasy» diýlip şeýle atlandyrylyan şalyk bütinley üýtgeşik. Onuň tagta çykmak hukugy ne bir nesil yzarlama hukugyna, ne-de güýçliniň hökümine esaslanan – tersine, iň bir ejiz, iň bir elebakna jandar bolanlygyna esaslanandygyny göz öňüne getirmek kyn. Onsoňam ol ýer şaryndaky häkimleriň ýektäk görnüşidigi esasy zatdyr. Ol bir däl-de, birnäçe özbaşdak alakalardan ybarat bolan häkimdir.

Köp wagtdan bări Germaniyanyň we Ýewropanyň beýleki ýurtlarynyň birnäçesiniň territoriýasyndaky alaka hinlerinde käte guýruklyar öz aralarynda birleşen üýşmek jandarlara duş gelmek bolýar. Ikiden otuza çenli, ondan hem köp alakalaryň guýrugy açylmaz ýaly bulaşyk, adatdan daşary berk ýumagy emele getirýär. Olary çözläp aýyrmak düýpden mümkün däl.

Olaryň haýsydýr bir ýelmeşik madda bilen ýelimlenenligi bilinmäňkä, bu alakalaryň guýrugy öz aralarynda seleşýär diýlip uzak wagtlap pikir edilip gelindi. «Alakalar şasynyň» diňe gara alakalar arasynda duş gelip, olaryň ýakyn garyndaşy bolan çal alakalaryň arasynda hiç wagt duş gelmeýänligi gyzyklydyr.

«Alakalaryň şasyny» emele getirmeklige dürli eneden bolan

haýwanjyklar gatnaşýar. Oňa ýaş, garry haýwanlar hem gatnaşýarlar. Olar birleşenlerinden soñ hiç wagt aýrylyşmaýarlar, hinlerini-de taşlap gitmeýärler.

Ine bu ýerde gyzykly zat näme. Olaryň özlerine çensiz şeýle rehimsiz bolýan azat kowum-garyndaşy salaryna gezek gelende görlüp-eşidilmedik rehimli hem-de wepaly bolýarlar. Olar oňa iýmit getirip berýärler, duşmanyň zulumyndan goraýarlar. Olary şeýle etmäge kimiň mejbur edýänligine düşünmek kyn, ondan hiç hili biologiki maksada uýgunlylygy görmek mümkün däl: şa bir peýdasyz mugthor, hatda ol köpelmekdenem näumyt galan ahyryn. «Alakalar şasynyň» emele gelmeginiň sebäbi düşnüsiz. Olar köplenç ýylyň sowuk möwsümlerinde emele gelýärler. Alakalar bu wagtlar köpcülikleýin hin salynýarlar, ýyly bolar ýaly bir-birlerine berk gyslyşmaga çalyşýarlar. Belkä-de, şol wagt olaryň guýrukrary ýelmeşyändir.

«Alakalar şasyndan» emeli ýol bilen azat bolýan alakalaryn tiz ölüänligi olaryň göwnüne gelýän bolara çemeli.

Laboratoriýa şertlerinde «alakalar şasyny» emele getirjek bolunyp edilen synanyşyklaryň hemmesi şowsuz gutardy.

(«Знание сила» žurnalyndan).

«Ýaş kommunist» gazeti, 17.02.1966 ý. Geň-taňsy wakalar